

Fiskeri- og kystdepartementet
Boks 8118 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Erik Staurset Andresen
Telefon: 90233605
Seksjon: Forvaltningsseksjonen
Vår referanse: 09/4160
Deres referanse:
Vår dato: 04.12.2012
Deres dato:

Att:

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL ENDRINGER I AKVAKULTURLOVEN

Innledning

Vi viser til høringsbrev 19.september om endringer i akvakulturloven. Etter avtale 29.november innvilget departementet forlenget høringsfrist med en dag, til 4.desember.

Fiskeridirektoratet kommenterer i det følgende forslagene til endring av den enkelte bestemmelse. De endringer vi er enige i kommenteres ikke.

Kommentarer til den enkelte bestemmelse

Kapittel III. Miljøhensyn

§ 10 - Miljønorm

Selv om myndighetenes behov for å stille krav til forebyggende arbeid i sum er dekket gjennom pliktene som følger av akvakulturtillatelsen, samt lov og tilhørende forskrifter mener Fiskeridirektoratet det er hensiktsmessig at selve prinsippet om forebygging framkommer i en egen bestemmelse som foreslått.

Når det gjelder rekkevidden av den plikt som statueres synes det imidlertid noe uklart hva som ligger i formuleringen "*så langt som mulig*" i § 10, første ledd. Etter direktoratets mening er det usikkert om formuleringen er hensiktsmessig utformet. Vi kan ikke se at formuleringen er egnet til å presisere pliktens omfang.

I forslagetets andre ledd, andre setning står det at "*Plikten anses oppfylt dersom virksomheten utføres i samsvar med plikter i henhold til akvakulturtillatelsen, denne lov og tilhørende forskrifter.*" Her presiseres det at plikten etter den nye bestemmelsen om forebygging ikke strekker seg lenger enn summen av de plikter som framgår av allerede eksisterende reguleringer. På denne måten understrekes det at den nye bestemmelsen er uten noe reelt, selvstendig innhold.

Fiskeridirektorat finner det vanskelig å se behovet for en slik presisering. Setningen er, etter vårt syn, også lovteknisk uheldig idet den bare angir at en kan oppfylle den aktuelle plikten ved å oppfylle andre plikter uten å tilføre bestemmelsen i første setning noe nytt meningsinnhold. Vi foreslår på denne bakgrunn at setningen strykes.

Fiskeridirektoratet foreslår at § 10, andre ledd andre setning strykes.

Forslaget til nytt tredje ledd i § 10 lyder; "Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift påby merking av akvatiske organismer". Fiskeridirektoratet finner selve hjemmelen hensiktsmessig, men mener den framgår tydelig av fjerde ledd; "Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi (...) krav om merking av akvatiske organismer (...)". I tillegg er hjemmelen i tredje ledd ordlydsmessig den snevreste av de to da departementet i medhold av denne kun kan "påby merking", mens en etter fjerde ledd kan " stille krav om merking". Sistnevnte formulering åpner, etter vårt syn, ikke bare for å påby merking, men også for å stille nærmere krav til merkingen. På denne bakgrunn anser vi tredje ledd som overflødig.

Fiskeridirektoratet foreslår at § 10, tredje ledd strykes.

Innholdet i fjerde ledd tiltres av Fiskeridirektoratet. En bør imidlertid søke å unngå at hjemmelen låses til bestemt teknologi eller prosess. På denne bakgrunn mener vi at henvisningen til "sterile akvatiske organismer" innebærer en unødvendig begrensning av muligheten for å stille krav. Formuleringen bør generaliseres i den hensikt å fange opp alle metoder som kan forhindre at fisk formerer seg.

Videre ønsker vi å nevne at vi finner den språklige konstruksjonen "gi ..krav", som følger av den innbyrdes sammenhengen i § 10, fjerde ledd, litt uheldig. Det kan videre framstå som noe misvisende at en skal kunne stille "krav om ... bruk av fremmede organismer"

Fiskeridirektoratet foreslår følgende formulering av § 10, fjerde ledd:

"Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre miljømessig forsvarlig akvakultur, herunder stille krav til forebyggende tiltak, krav om merking av akvatiske organismer og krav om bruk av organismer som ikke kan formere seg, samt regulere bruk av fremmede organismer."

§ 11 - Miljøovervåkning

Fiskeridirektoratet er enig i at det er behov for de utvidelser av akvakulturinnehavers ansvar for miljøovervåkning som følger av endringsforslaget til akvakulturloven § 11. Når det fysiske området for ansvaret nå utvides utover selve lokaliteten er det

imidlertid viktig å begrense mulige utfordringer knyttet til avgrensning. Det er, etter forslaget, miljøtilstanden "innenfor lokalitetens resipientområde" som skal dokumenteres ved de undersøkelser og den overvåking akvakulturinnhaver pålegges å foreta eller bekoste. Det framstår som uklart hva som ligger i begrepet resipientområde og det gir etter vårt syn et vanskelig utgangspunkt for avgrensning av akvakulturinnhavers plikt.

Begrepet "resipientområde" er heller ikke nevnt i departementets høringsnotat. I notatet, under punkt 3.2.2, foretas det imidlertid en nærmere klargjøring av begrepet "influensområde". Fiskeridirektoratet mener det er uheldig at det anvendes et annet begrep i lovforslaget enn det som gjøres rede for i notatet da innholdet i de to ikke nødvendigvis er samsvarende. Begrepet "influensområde" er etter vår mening det som er best egnet i denne sammenheng og vi foreslår at det brukes i stedet for "resipientområde".

Fiskeridirektoratet foreslår også at begrepet gis en nærmere definisjon/presisering i selve bestemmelsen i samsvar med den som framgår av høringsnotatet. I tillegg foreslår direktoratet at plikten til å dokumentere influensområdets utstrekning presiseres i første ledd selv om dette også forutsettes omfattet av andre ledd. Dette for å synliggjøre plikten.

Fiskeridirektoratet foreslår følgende formulering av § 11, første ledd:

"Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift kreve at den som har, eller søker om, akvakulturtilatelse skal foreta eller bekoste nødvendige miljøundersøkelser og miljøovervåking for å dokumentere utstrekning og miljøtilstanden innenfor lokalitetens influensområde ved etablering, drift og avvikling av akvakultur. Influensområdet omfatter sjø- eller landområder som påvirkes av utslipp m.v. fra akvakulturvirksomheten."

§ 13a - Fellesansvar for fjerning av rømte organismer

Den nye bestemmelsen innfører et felles økonomisk ansvar for rømming mv. gjennom en såkalt pool. Fiskeridirektoratet finner at betegnelsen pool ikke passer inn i lovteksten og foreslår at dette endres til felles tiltaksfond eller lignende.

Av § 13a første ledd framgår det at det felles økonomiske ansvaret gjelder fjerning både av rømte organismer og organismer som har spredt seg fra lokaliteten på annen uønsket måte. Det ville derfor, etter Fiskeridirektoratets mening, vært hensiktsmessig at en også i bestemmelsens overskrift søkte å dekke både rømming og annen uønsket spredning.

Fiskeridirektoratet foreslår at overskriften i § 13a lyder:

”Fellesansvar for fjerning av organismer på avveie.”

Av bestemmelsens tredje ledd første setning framgår det at det er utgiftene knyttet til fjerningen av organismer nevnt i første ledd som skal dekkes gjennom felles tiltaksfond. Presiseringen ”fra naturen” synes her overflødig og foreslås strøket.

Videre foreslår vi at andre setning, som gjelder dekning av utgifter som følger av § 13, forenkles ved at en tar ut presiseringen av at det er innehaver av tillatelse som er pliktig til å dekke de aktuelle utgiftene. Dette framgår av bestemmelsen det henvises til, jf ”Den som driver akvakultur”.

Fiskeridirektoratet merker seg videre at det ved henvisningen til § 13 ikke er foretatt noen reservasjoner i forslaget for så vidt gjelder utgifter til fjerning av innretninger og utstyr. Forslaget slik det ligger gir derfor inntrykk av at også disse utgiftene skal dekkes gjennom felles tiltaksfond dersom den ansvarlige er ukjent. Dette er imidlertid ikke intensjonen slik vi leser høringsnotatets punkt 3.4.1.2.2.

Fiskeridirektoratet er også av den oppfatning at dette ville være å strekke ansvaret utover det som er rimelig å anse som næringens fellesansvar. Dersom henvisningen, slik vi legger til grunn, kun er ment å gjelde kostnader knyttet til fjerning av organismer bør dette komme tydeligere fram.

Fiskeridirektoratet foreslår følgende formulering i § 13a tredje ledd:

”Felles tiltaksfond skal dekke utgifter det offentlige eller det private har med fjerning av organismer som nevnt i første ledd. Fondet skal også dekke utgifter til fjerning av organismer etter § 13, dersom den ansvarlige er ukjent”

Plikten til å være medlem i en felles tiltaksfond framgår av § 13a andre ledd som lyder;

”For å gjennomføre plikten etter første ledd, plikter innehavere av akvakulturtillatelse å være medlem i en felles pool [et felles tiltaksfond]. Utlikning av avgift for medlemskap skjer etterskuddsvis per kalenderår på grunnlag av poolens [tiltaksfondets] utgifter”. (Fiskeridirektoratets forslag til navneendring i klammeform.)

Av forslaget framgår det ikke hvor ansvaret for opprettelsen av tiltaksfondet ligger og det trekkes heller ikke opp nærmere rammer for medlemskapet. Slik Fiskeridirektoratet ser det, vil derfor ikke oppdretters plikt til medlemskap i praksis kunne oppfylles før nærmere bestemmelser om tiltaksfondets organisering og virksomhet er fastsatt med hjemmel i § 13a, femte ledd.

Med mindre de nødvendige rammer for ordningen trekkes opp i selve lovteksten finner direktoratet det uheldig at plikten inntre allerede ved ikrafttredelse av den nye lovbestemmelsen. Vi foreslår derfor at skjæringspunktet for plikten knyttes til forskriftens, og ikke lovens, ikrafttredelse og at dette framgår av femte ledd.

Fiskeridirektoratet foreslår følgende formulering av § 13, femte ledd:

”Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tiltaksfondets ikrafttreden organisering, og virksomhet, herunder om unntak fra plikten til medlemskap, avgift for deltakelse i tiltaksfondet, begrensninger i ansvaret etter tredje ledd og utbetaling.”

Kapittel VI. Generelle krav og forpliktelser

§ 25a - Utveksling av opplysninger mellom myndigheter

Fiskeridirektoratet foreslår å endre oppbyggingen av andre ledd for å gjøre innholdet lettere tilgjengelig. Vi foreslår at andre ledd utformes slik:

”Taushetsplikt for andre kontroll-, politi, eller påtalemyndigheter hindrer ikke at disse gir opplysninger som nevnt i første ledd til tilsynsmyndigheter etter denne loven.”

Kapittel VII. Reaksjoner og overtredelse

§ 28 - Tvangsmulkt

I forslaget til endringer i tredje ledd andre setning står det: ”Dersom den ansvarlige for inndragningskravet er et selskap som inngår i et konsern, hefter selskapets morselskap og morselskapet i det konsern selskapet er en del av, subsidiært for beløpet.” (Vår understrekning.) Ettersom denne bestemmelsen omhandler tvangsmulkt og ikke administrativ inndragning foreslår Fiskeridirektoratet å bytte ut ordet ”inndragningskravet” med ”tvangsmulkten”.

Fiskeridirektoratet synes det er uklart hva som ligger i det subsidiære ansvaret for morselskap i konsern. Av høringsnotatet fremgår det at departementet ønsker at tvangsmulkt skal bli et effektivt virkemiddel også når datterselskapet mangler midler til å innfri mulkten. Etter ordlyden i forslaget hefter morselskapet bare subsidiært. Etter vår vurdering er det etter ordlyden uklart om skyldneren må være insolvent eller om manglende betalingsvilje er tilstrekkelig for å kreve morselskapet. En annen problemstilling er om legalpantet i selskapets tillatelser må realiseres før morselskapets subsidiære ansvar inntre. Verdien av tillatelser til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret vil med dagens markedspriser for tillatelser overgå alle tvangsmulktkrav vi til nå har sett. Det vil da være belastende for konsernet om Fiskeridirektoratet må realisere legalpantet for å inndrive kravet fordi morselskapets ansvar bare er subsidiært.

For tillatelser til oppdrett av andre arter vil det i mange tilfeller stille seg annerledes. Etter vår vurdering er det derfor langt mer hensiktsmessig at morselskapene hefter solidarisk for påløpt tvangsmulkt. Det er først ved solidaransvar man effektivt kan gjøre morselskapet ansvarlig for mulkten. I høringsnotatet viser departementet til Svalbard-miljøloven og naturmangfoldloven. Begge disse lovene har innført et solidaransvar for morselskap. Begge lovene har brukt samme formulering; "Er tvangsmulkt pålagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap."

Fiskeridirektoratet foreslår å endre det subsidiære ansvaret for morselskap i konsern til et solidaransvar. Vi foreslår at endringen i andre ledd formuleres slik:

"Dersom den tvangsmulkten retter seg mot er et selskap som inngår i et konsern, er selskapets morselskap og konsernets morselskap solidarisk ansvarlig for beløpet."

§ 29a - Administrativ inndragning av utbytte

I forslaget til nytt andre ledd står det: "Dersom den ansvarlige for inndragningskravet [...]" av første ledd fremgår det at subjektet for inndragningskravet er "den som utbyttet har tilfalt." Det er etter vår vurdering ikke uten videre gitt at den ansvarlige for inndragningskravet er den som utbyttet har tilfalt. For at bestemmelsen skal omhandle et og samme subjekt foreslår vi å endre ordlyden i forslagets andre ledd fra "den ansvarlige for inndragningskravet" til "den som utbyttet har tilfalt".

Vi viser for øvrig til det som er sagt under § 28 om det subsidiære ansvaret for morselskap i konsern. Fiskeridirektoratet foreslår å endre det subsidiære ansvaret for morselskap i konsern til et solidaransvar.

Fiskeridirektoratet foreslår at andre ledd formuleres slik:

"Dersom den som utbyttet har tilfalt er et selskap som inngår i et konsern, er selskapets morselskap og konsernets morselskap solidarisk ansvarlig for inndragningskravet."

§ 30 - Overtredelsesgebyr

Når det bare er foretak som kan ilegges overtredelsesgebyr er vi usikre på hva det betyr at overtredelsesgebyr kan ilegges selv om ansvaret for overtredelsen ikke kan rettes mot noen enkeltperson. Hvilket ansvar siktes det til når foretaket uansett kan ilegges overtredelsesgebyr på objektivt grunnlag? Når første setning klargjør at det bare er foretak som kan ilegges overtredelsesgebyr, kan vi ikke se hva andre setning tilfører bestemmelsen, annet enn uklarhet. På den bakgrunn foreslår vi å stryke første ledd andre setning.

Fiskeridirektoratet foreslår følgende ordlyd i første ledd:

”Et foretak kan ilegges overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne overtrer loven eller forskrift gitt i medhold av loven.”

Lovforslaget gir bare adgang til å ilegge overtredelsesgebyr til foretak. Av høringsnotatet punkt 4.5.5.2 fremgår det at departementet mener at ”Akvakulturvirkosomheten bør for eksempel kunne holdes ansvarlig for lovbrudd begått av en brønnbåt som skal frakte fisk til et slakteri eller et avlusningsfirma som skal avluse fisken.” Dersom overtredelsesgebyr bare skal kunne ilegges akvakulturvirkosomheter og ingen andre foretak som vare- og tjenesteleverandører mener Fiskeridirektoratet at dette bør komme klarere frem i lovteksten. Det fremgår imidlertid på side 65 i høringsnotatet at ”I de få situasjoner der en ansatt eller en kontraktspart ikke kan sies å ha handlet på vegne av foretaket, legger departementet til grunn at ansvarsfrihet for foretaket vil innebære at den ansatte strafforfølges eller at *underleverandøren ilegges overtredelsesgebyr* eller strafforfølges.” (vår kursivering). Det synes altså som om departementet mener at det unntaksvis skal kunne ilegges overtredelsesgebyr også til vare- og tjenesteleverandører.

Dersom overtredelsesgebyr skal kunne ilegges foretak som ikke driver akvakultur men leverer varer og/eller tjenester til akvakulturnæringen, kan ikke overtredelsesgebyrets øvre tak beregnes ut fra hvor mange akvakulturtillatelser selskapet eller konsernet har. Det må differensieres med et øvre tak for foretak som driver akvakultur og et øvre tak for foretak som bare leverer varer og/eller tjenester.

Fiskeridirektoratet finner det uheldig at forslaget tredje ledd regulerer hva som skal danne utgangspunkt for beregning av overtredelsesgebyrets øvre tak for foretak som inngår i konsern mens sjuende ledd bestemmer at departementet skal i forskrift fastsette et øvre tak. Dette harmonerer dårlig med at tredje ledd allerede har gitt føringer for hva som skal danne utgangspunkt for beregning av overtredelsesgebyrets øvre tak for foretak som inngår i konsern.

Det er rettet en del kritikk mot gjeldende bestemmelse om overtredelsesgebyr. Blant annet går kritikken ut på at lovgiver ikke har fastsatt et øvre tak for overtredelsesgebyrets størrelse. Basert på denne kritikken mener Fiskeridirektoratet at gebyrets øvre tak må bestemmes direkte i loven, både for foretak som inngår i konsern og de som ikke gjør det. Selskapsstrukturen må ikke kunne påvirke overtredelsesgebyrets øvre tak. I tillegg foreslår vi at det bestemmes et øvre tak for de foretakene som leverer varer og/eller tjenester til akvakulturnæringen.

Fiskeridirektoratets forslag til lovtekst:

“Overtredelsesgebyrets øvre tak er foretakets akvakulturtillatelser multiplisert med 2 ganger folketrygdens grunnbeløp på overtredelsestidspunktet. Dersom den ansvarlige for overtredelsesgebyret er et foretak som inngår i et konsern, vil summen av tillatelser i konsernet danne utgangspunkt for beregningen av overtredelsesgebyrets øvre tak. Overtredelsesgebyrets øvre tak for vare og tjenesteleverandører tilsvarer 15 ganger folketrygdens grunnbeløp på overtredelsestidspunktet.”

Forslagets andre ledd angir en ikke uttømmende oppstilling det særlig skal legges vekt på i vurderingen av om overtredelsesgebyr skal gis og ved utmålingen av gebyret. I bokstav d) foreslår vi å stryke “begått” ettersom det er vanskelig å sannsynliggjøre at det forelå hensikt ved overtredelsen. Kriteriet innebærer en vurdering av lovovertræderens subjektive formål med overtredelsen. Det vil være langt mer hensiktsmessig å konstatere at overtredelsen har fremmet foretakets interesser på et objektivt grunnlag. Dersom man ikke får sannsynliggjort med klar sannsynlighetsovervekt at overtredelsen er “begått” for å fremme foretakets interesser vil vurderingen etter bokstav d) tale mot å ilegge gebyr.

Fiskeridirektoratet foreslår at andre ledd bokstav d) formuleres slik:

“d) om overtredelsen har fremmet foretakets interesser,”

Når det gjelder det subsidiære ansvaret for morselskap i konsern viser vi til drøftelsen under § 28. Fiskeridirektoratet foreslår at fjerde ledd formuleres slik:

“Dersom den ansvarlige for overtredelsesgebyret er et foretak som inngår i et konsern, er foretakets morselskap og konsernets morselskap solidarisk ansvarlig for overtredelsesgebyret.”

Av lovforslagets femte ledd siste setning fremgår det at “Retten kan prøve alle sider av saken.” Etter ordlyden omfatter rettens prøvingskompetanse alt, også forvaltningens skjønn om det skal ilegges overtredelsesgebyr i det enkelte tilfellet. I høringsnotatet har departementet likevel gjort det klart at det ikke er meningen at domstolen skal kunne prøve forvaltningens kan skjønn. For å motvirke at det blir et tvistetema i fremtidige saker foreslår Fiskeridirektoratet at det fremgår klart av lovteksten at domstolen ikke kan prøve forvaltningens skjønn.

Fiskeridirektoratet foreslår at femte ledd siste setning formuleres slik:

“Retten kan prøve alle sider av saken med unntak av om det skal ilegges overtredelsesgebyr.”

§ 31 - Straff

Lovforslaget legger opp til at det bare er nærmere opplistede bestemmelser det er straffbart å overtre. For eksempel er ikke § 19 som hjemler forbudet mot utleie av akvakulturtillatelse med i opplistingen. Etter forslaget kan ikke enkeltpersoner sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Dette innebærer at dersom en fysisk person er innehaver av en akvakulturtillatelse, så har ikke tilsynsmyndigheten effektive sanksjonsmiddel dersom vedkommende leier ut tillatelsen. Leietaker vil imidlertid kunne sanksjoneres etter § 4 andre ledd.

Etter lovendringsforslaget er det lagt opp til at det er de *alvorlige* overtredelsene av nærmere utvalgte bestemmelser som er straffbare. Fiskeridirektoratet er usikre på om det er hensiktsmessig at det bare er de alvorlige overtredelsene av disse bestemmelsene som kan straffes. Vi mener for eksempel at enhver rømming av fisk er en alvorlig hendelse. Ordlyden i forslaget legger imidlertid opp til at det bare er de alvorlige overtredelsene av den enkelte bestemmelse som er straffbar. En rømming som følge av en grovt uaktsomt eller forsettelig handling vil etter forslaget ikke være straffbar før selve overtredelsen som har ført til rømmings i seg selv er alvorlig. Hevingen av terskelen av hva som er straffbart innebærer også at andre som ønsker å anmelde noen for brudd på akvakulturloven ikke får anledning til det dersom overtredelsen i seg selv ikke er alvorlig. Da er det bare tilsynsmyndigheten som eventuelt kan følge opp med overtredelsesgebyr.

Kriteriet *alvorlig* kan bli et fremtidig prosessdrivende tvistetema i domstolene. Ikke bare må påtalemyndigheten bevise ut over enhver rimelig tvil at det har skjedd en overtredelse og at det er utvist tilstrekkelig skyld, det må også bevises at den konkrete overtredelsen i seg selv er alvorlig. Fiskeridirektoratet foreslår at "alvorlig" strykes i første ledd.

Grensegangen mellom de alvorlige overtredelsene etter første ledd og de grove overtredelsene etter andre ledd vil bli vanskelig å trekke opp. En annen problemstilling som oppstår etter andre ledd er om det skal være en alvorlig overtredelse som er grov eller om det bare skal skilles mellom alvorlige overtredelser og grove overtredelser. Slik Fiskeridirektoratet forstår ordlyden i forslaget må det være en alvorlig overtredelse som er grov for at andre ledd skal komme til anvendelse.

Etter vår vurdering må overtredelsens omfang og karakter være med i vurderingen av om overtredelsen er grov. En stor rømming som følge av en forsettelig handling vil ikke innebære en stor økonomisk eller potensiell økonomisk verdi, rømmingen vil neppe ha skjedd systematisk og over tid, rømmingen vil neppe ha skjedd som ledd i organisert virksomhet, og en stor rømming vil ikke alene medføre en uopprettelig miljøskade. Like fullt mener Fiskeridirektoratet at en forsettelig overtredelse som

har medført rømming med stort skadepotensial er en overtredelse som må betegnes som grov.

Fiskeridirektoratet vurderer også kriteriet "om miljøskade som følge av overtredelsen er uopprettelig" for å være lite egnet til å avgjøre om en overtredelse er grov. Det kan vanskelig tenkes at en enkelt overtredelse kan føre til uopprettelig miljøskade. Det er langt enklere å se for seg at en enkelt overtredelse kan medføre *alvorlig skade på miljøet* og at den type overtredelse bør karakteriseres som grov.

Fiskeridirektoratet foreslår følgende ordlyd i § 31 andre ledd andre setning:

"Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og karakter, om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av overtredelsen er stor, om overtredelsen har skjedd systematisk og over tid, om overtredelsen har skjedd som ledd i organisert virksomhet og om overtredelsen har medført alvorlig skade på miljøet."

§ 33a – Søksmålsfrist

Vi vil først bemerke at ordlyden i forslaget til lovtekst i høringsnotatet skiller seg fra ordlyden i utkastet til endringslov. I høringsnotatet punkt 5.4.3 fremgår det at *departementet kan i forskrift gi bestemmelser om søksmålsfrist*. Av utkastet til lovendring fremgår det at *departementet kan bestemme at mulig søksmål skal reises innen 6 måneder*. Fiskeridirektoratet forholder seg i det følgende til ordlyden i utkastet til lov om endring av akvakulturloven.

Ved innføring av tvisteloven ble bestemmelsen om søksmålsfrist i tvistemålsloven § 437 opphevet. Bestemmelsen ble delvis videreført i en ny bestemmelse i forvaltningsloven § 27b. Etter forvaltningsloven kan det forvaltningsorgan som har truffet vedtak bestemme at søksmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak eller krav om erstatning som følge av vedtaket ikke skal kunne reises uten at vedkommende part har nyttet sin adgang til å klage over vedtaket, og at klagen er avgjort av den høyeste klageinstans som står åpen. Forvaltningslovens bestemmelse om søksmålsadgang gir dermed bare førsteinstansen anledning til å stille som vilkår for søksmål at klageretten er brukt. Klageinstansen har ingen mulighet etter forvaltningsloven § 27b til å sette en nærmere frist for søksmål.

Det er etter Fiskeridirektoratets vurdering klageinstansen, og bare klageinstansen, som bør kunne stille frist for søksmål etter forslagets § 33a. Førsteinstansen kan allerede stille som vilkår etter forvaltningsloven § 27b at klageretten skal brukes uttømmende før man kan gå til sak. Det er nødvendig og prosessdempende at parten må påklage og få en ny vurdering av førsteinstansens vedtak før et eventuelt søksmål kan tas ut.

Av den grunn blir forslaget sine siste setning direkte overflødig og i verste fall ødeleggende for hele bestemmelsen.

Siste setning har følgende ordlyd "Fristfastsettelsen gjelder ikke dersom avgjørelsen er eller kommer under klagebehandling eller avgjørelsen blir endret" og tilsvarer den opphevede tvistemålsloven § 437 andre ledd. Når førstinstansen kan anvende bestemmelsen i forvaltningsloven § 27b synes det helt upraktisk at de skal benytte forslaget § 33a da sistnevnte bestemmelse vil åpne for søksmål uten at klageadgangen er brukt. Når klageinstansen har fattet vedtak i klagesaken vil ikke avgjørelsen lenger være eller komme under klagebehandling eller bli endret, slik forslaget sine siste setning legger opp til. De saker som den siste tiden har havnet i rettssystemet, hvor enkelte av søksmålene burde vært avskåret med en frist av hensyn til andre aktører som har innrettet seg, har utelukkende vært søksmål om gyldigheten av klagevedtak og ikke førstinstansvedtak.

Forslaget går ut på at det er departementet som kan bestemme at det skal settes en frist. I de fleste saker er det Fiskeridirektoratet som er klageorgan og i enkelte typer saker er det departementet som er klageorgan. En søksmålsfrist etter bestemmelsen må settes i det enkelte klagevedtak. Det synes derfor upraktisk at lovforslaget legger opp til at det er departementet som har denne vedtakskompetansen. Dette innebærer at departementet må delegeres ansvaret før bestemmelsen vil ha noen praktisk funksjon. Det er derfor etter vår vurdering mer hensiktsmessig at "departementet" byttes ut med "klageorganet etter denne loven".

Vi har vanskelig for å se at et søksmål skal rette seg mot et vedtak. Søksmål rettes mot Staten om gyldigheten av et vedtak eller krav om erstatning som følge av et vedtak.

Forslagets ordlyd omhandler bare vedtak, men av høringsnotatet fremgår det også at en slik frist er ment å omfatte også søksmål om erstatning. Fiskeridirektoratet ønsker en klarere ordlyd og foreslår derfor, basert på forvaltningsloven § 27b, å endre ordlyden "mulig søksmål mot vedtak truffet med hjemmel i denne lov" til "søksmål om gyldigheten av vedtak eller krav om erstatning som følge av vedtaket"

Fiskeridirektoratet foreslår følgende ordlyd i § 33a:

"Klageorganet etter denne loven kan bestemme at søksmål om gyldigheten av vedtak eller krav om erstatning som følge av vedtaket må reises innen 6 måneder fra det tidspunkt vedtak med melding om fristfastsettelse kom fram til parten.

Det kan gis oppreising mot oversitting av fristen.”

Med hilsen

Jens Christian Holm
direktør

Anne B. Osland
konstituert seksjonssjef

Kopi til:

Vidar Baarøy

Erlend Godø

Henrik Hareide

Anne Mette Haugan

Jens Christian Holm

Veronika Nøstvold

Anne B. Osland

Ragnar Sandbæk

Karianne Edtem Thorbjørnsen